Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Staf

INFORMATIE VOOR INDIENER:

Zaaknaam:	< geef hier de naam voor het overkoepelende zaakdossier op >
Portefeuille(s):	< geef de portefeuille(s) op. Gebruik alleen bestaande portefeuilles. Een overzicht hiervan is te vinden op intranet >
Staf / map:	< geef aan naar welke staf/staven de voordracht moet >
College / DB:	< indien nodig, kun je hier alvast aangeven wat de volgende stap is >

Voordracht voor de Staf Jeugd, Jongerenwerk en Onderwijs van 3 september 2026.

Portefeuille

Onderwijs

Agendapunt

<*automatisch*>

Tekst van openbare besluiten

wordt gepubliceerd

Onderwerp

Kennisnemen van de stand van zaken vrijstelling 5 onder b van de Leerplichtwet.

Gevraagde beslispunten

Kennisnemen van de stand van zaken vrijstelling 5 onder b van de Leerplichtwet.

Onderbouwing beslispunten

Aanleiding

De Hoge Raad der Nederlanden heeft eind april 2026 geoordeeld dat ouders in beginsel alleen nog aanspraak kunnen maken op een vrijstelling van de leerplicht op grond van geloofs- of levensovertuiging wanneer er geen openbare school in de buurt aanwezig is. Leerplicht heeft de werkwijze rond deze vrijstelling aangepast conform de uitspraak van de Hoge Raad. Op 23 juni 2026 heeft het college ingestemd met de voorgestelde werkwijze van Leerplicht. Op 24 juni 2026 heeft het college de schriftelijke vragen van de leden Hofland, Ait Boubker, Kok en Yazar over dit onderwerp beantwoord.[1] Hierbij wordt de wethouder geïnformeerd over de werkwijze en acties van Leerplicht, de cijfers en resultaten tot nu toe en de vervolgstappen.

Werkwijze en acties van Leerplicht

Vanaf 1 mei 2026 onderzoekt de leerplichtambtenaar naast de bestaande formele criteria of er een openbare school binnen redelijke afstand van het woonadres is. Als dat zo is, én ouders hebben niet kunnen aantonen dat deze scholen maatschappelijke, levensbeschouwelijke of religieuze onderwerpen

[1] Zie: Microsoft Word - Beantwoording SV Hofland Vrijstelling 5 sub b

niet op een objectieve, pluralistisch en kritische wijze verzorgen, dan ontstaat de vrijstelling niet. De verwachting was, door de ruime aanwezigheid van het openbaar onderwijs in Amsterdam, dat het aantal vrijstellingen 5 onder b drastisch zou afnemen. Dit bleek inderdaad zo te zijn, zie de onderstaande cijfers.

- In het schooljaar 2025-2026 waren er 113 kinderen met de vrijstelling 5 onder b.
- Voor het schooljaar 2026-2027 hebben we tot nu toe voor 119 kinderen beroepen op de vrijstelling 5 onder b ontvangen. Al deze beroepen op de vrijstelling zijn door Leerplicht behandeld.
- 5 kinderen zijn vrijgesteld voor het schooljaar 2026-2027 voordat de werkwijze van Leerplicht was aangepast.
- De overige 114 kinderen hebben geen vrijstelling 5 onder b gekregen.
- De ouders van 16 kinderen hebben tot nu toe bezwaar gemaakt, een klacht ingediend of een WOO verzoek ingediend.
- We staan in contact met de ouders van 14 kinderen en gaan met hen in gesprek.
- 3 kinderen hebben inmiddels een schoolinschrijving.
- Voor 3 kinderen hebben ouders inmiddels een beroep gedaan op een andere vrijstelling. Deze worden ook behandeld door Leerplicht.
- Van de ouders van 78 kinderen hebben wij tot op heden geen reactie ontvangen.

Alle ouders die zonder succes een beroep hebben gedaan op de vrijstelling 5 sub b zijn hierover geïnformeerd via een brief. In de brief wordt aangegeven waarom zij geen vrijstelling krijgen en dat de ouders, omdat zij geen vrijstelling krijgen, hun kinderen op school moeten inschrijven. Daarnaast wordt in de brief aangegeven dat als ouders hier hulp bij nodig hebben, of in gesprek willen, zij contact kunnen opnemen met Leerplicht. Ook wordt verwezen naar de Amsterdamse scholenwijzer waar ouders zich kunnen oriënteren op een passende school.

Uit de reacties van ouders die wij tot nu toe ontvangen hebben blijkt weerstand omdat dat hun kinderen niet zijn vrijgesteld. Zij vragen om uitleg en onderbouwing, vaak gepaard met juridische vragen. De leerplichtambtenaren antwoorden op deze vragen met juridische ondersteuning, management en beleid. De insteek blijft om vooral het persoonlijke contact met de ouders op te zoeken, weg te blijven van juridische discussies en het vooral te hebben over het onderwijsperspectief van het kind.

Vervolgstappen

Vanaf 1 september zal Leerplicht nagaan welke kinderen zonder vrijstelling niet zijn ingeschreven op school. De ouders van deze kinderen ontvangen een brief van Leerplicht om hun kinderen in te schrijven op school en dit door te geven aan Leerplicht. Ook in deze brief worden de ouders uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek. Als ouders hier niet op reageren, gaat Leerplicht op deurbezoek. Er zijn ook afspraken gemaakt over de samenwerking met OCO

Amsterdam, die vanuit hun rol als ondersteunpunt passend onderwijs, onpartijdig en discreet ouders kan adviseren over de schoolgang van hun kinderen.

Mocht contact met ouders uitblijven of ziet de leerplichtambtenaar dat ouders zich onvoldoende inspannen voor de schoolgang van hun kind, dan kan Leerplicht ook gaan handhaven. Het Openbaar Ministerie heeft aangegeven deze processen-verbaal in behandeling te zullen nemen.

Leerplicht blijft de komende periode intensief monitoren hoe deze casussen verlopen, hoeveel beroepen op de vrijstelling nog binnenkomen en uiteraard hoeveel kinderen er uiteindelijk naar school gaan.

Volgende processtappen

Middels het Jaarverslag Leerplicht 2025-2026 wordt de gemeenteraad in Q1 2027 geïnformeerd over de stand van zaken rond de vrijstelling 5 onder b.

Duurzaamheid

Niet van toepassing. De werkwijze van Leerplicht draagt niet direct bij aan, maar heeft ook geen negatieve invloed op de duurzaamheidsdoelen van de gemeente.

Participatie

Geen participatie. Er is geen participatietraject georganiseerd t.b.v. de werkwijze van Leerplicht.

Advies en afstemming

De werkwijze is afgestemd met afdeling Leerplicht. Ook is er advies ingewonnen bij de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en OCO.

Documenten

Registratienr.	**Naam**
<*automatisch*>	<Vrije tekst>

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Directie Onderwijs, 5.1, 2, e
5.1, 2, e @amsterdam.nl

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Staf

Uitslag

<*automatisch, na afloop staf*>

Classificatiegegevens

1	Classificatie	Openbaar/vertrouwelijk (indien vertrouwelijk, vul dan ook rij 4 t/m 7 in)
2	Wie legt geheimhouding op?	n.v.t.
3	Gaat het stuk geheim door naar de commissie en/of raad?	n.v.t.
4	Einddatum	- Tot een bepaalde datum - Tot een bepaald moment (vul dan hieronder de uiterlijke datum in) - Voor onbepaalde tijd
5	Uiterlijke einddatum	[Indien er geen specifieke einddatum kan worden genoemd, hier een uiterlijke einddatum invullen.]
6	Grondslag	[Vul hier het Woo-artikel in op grond waarvan dit stuk niet openbaar is]
7	Motivatie	[Leg in gewone taal uit waarom dit stuk vertrouwelijk is. Wat gaat er mis als deze informatie openbaar wordt? Indien voor onbepaalde tijd, motiveer de lengte van de opgelegde geheimhouding] *vul dit ook in bij de onderbouwing besluit